

Radosław Falkiewicz-Szult

XXVI Letnia Szkoła Młodych Pedagogów Światy życia codziennego uczestników interakcji wychowawczych. Eksploracje, analizy, interpretacje Białystok–Supraśl 17–22.09.2012

Pedagogika Szkoły Wyższej nr 1, 137-142

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Radosław Falkiewicz-Szult

Uniwersytet Szczeciński

XXVI Letnia Szkoła Młodych Pedagogów
Światy życia codziennego uczestników interakcji wychowawczych.
Eksploracje, analizy, interpretacje
Białystok–Supraśl 17–22.09.2012

W dniach 17–22 września 2012 roku w Supraślu już po raz dwudziesty szósty odbyła się Letnia Szkoła Młodych Pedagogów. Jest to coroczna konferencja organizowana przez Komitet Nauk Pedagogicznych PAN, która daje niepowtarzalną okazję zarówno młodym badaczom, jak i bardziej doświadczonym naukowcom, a także miłośnikom pedagogiki do spotkania z wybitnymi postaciami ze świata nauk humanistycznych. Główną ideą Letnich Szkół jest możliwość wymiany doświadczeń, pozyskanie nowej wiedzy, a także rozwijania sieci kontaktów pomiędzy badaczami z odległych ośrodków akademickich. Jak co roku Letnia Szkoła stała się cennym źródłem inspiracji dla młodych badaczy. Zdobywanie nowych wiadomości pozwala bowiem na samodzielne poszukiwanie wiedzy i wykorzystywanie jej w swojej późniejszej pracy naukowej. Nawiązanie kontaktów pomiędzy poszczególnymi ośrodkami akademickimi umożliwia wzajemną współpracę, wymianę materiałów badawczych, inicjację projektów, a także wspólne analizowanie i ocenianie aktualnych osiągnięć współczesnej humanistyki.

Letnia Szkoła Młodych Pedagogów jest realizowana w formie warsztatów naukowo-badawczych, które dotyczą istotnych zagadnień z obszaru nauk o wychowaniu. Tegoroczne refleksje skupiały się wokół problematyki codzienności. Tematem przewodnim były „Światy życia codziennego uczestników interakcji wychowawczych. Eksploracje, analizy, interpretacje”.

Codziennosc coraz częściej stanowi źródło inspiracji do podejmowania interdyscyplinarnych badań i analiz. Codzienne życie uczestników

interakcji wychowawczych jest odzwierciedleniem współczesnych problemów społecznych, które wymagają wieloaspektowego spojrzenia. Stąd wśród zaproszonych gości byli między innymi pedagodzy, socjologowie, filozofowie i naukowcy, którzy z pomocą młodych pedagogów próbowali wspólnie odpowiedzieć na pytania: Czym jest codzienność jako fenomen i przedmiot badań? Jakie są światy życia codziennego uczestników interakcji wychowawczych (nauczycieli, uczniów, rodziców, opiekunów) i jak je badać? Jakie metafory mogą służyć opisowi codziennej współczesności? Jakie są trudności w badaniu codzienności?

Podczas trwających przez pięć dni wykładów, warsztatów i seminariów skupiono się głównie na pięciu blokach tematycznych. Pierwszym z nich była kategoria *codziennosci* ujęta jako fenomen i przedmiot badań. Rozważano również, w jaki sposób badać złożoność i wielowymiarowość światów życia codziennego uczestników interakcji wychowawczych. Ponadto omawiano metody zbierania danych oraz interpretację zebranego materiału badawczego dotyczącego codzienności. Uczestnicy Szkoły zastanawiali się z czego wynikają trudności w eksploracji, analizie i interpretacji codzienności członków interakcji wychowawczych oraz w jaki sposób je pokonywać.

Inicjującym Letnią Szkołę elementem programu jest uroczyste przekazanie insygniów gospodarzom. Stałym punktem są wykłady wybitnych postaci ze świata nauki połączone z dyskusją. W tym roku, po uroczystościach powitalnych, wykład inauguracyjny na temat *Co się dzieje między ludźmi?* wygłosił prof. Ireneusz Krzemiński. Dużym zainteresowaniem wśród uczestników cieszył się blok „Korczakowski”, w skład którego wchodziły dwa wystąpienia. Pierwsze, prof. Jerzego Nikitorowicza, dotyczyło problemów kapitału humanistycznego we współczesnym uniwersytecie. Natomiast kolejne wystąpienie – prof. Jadwigi Bińczyckiej – poruszało obraz Janusza Korczaka w środowisku akademickim pedagogów. Warto dodać, że wnioski przedstawione przez prof. J. Bińczycką oparte były na wynikach ankiety przeprowadzonej wcześniej wśród uczestników Letniej Szkoły. Kolejnym wystąpieniem były rozważania prof. Bogusława Śliwerskiego na temat różnych uwarunkowań braku demokracji w polskich szkołach. Żywą dyskusję wywołał wykład prof. Mirosławy Nowak-Dziemianowicz pod tytułem *Światy życia i światy wychowania w narracjach instytucji i aktorów społecznego życia. Perspektywa krytyczna*, w którym

autorka podjęła próbę ukazania narracji jako metody zbierania materiału badawczego.

W następnych dniach uczestnicy mogli wysłuchać prelekcji prof. Krystyny Ablewicz, poruszającej zagadnienia związane z fenomenologią sytuacji wychowawczych. Z kolei prof. Maria Czerepaniak-Walczak w swoim referacie zwróciła uwagę na fakt, że użyteczność świata życia codziennego może być interesującą kategorią badawczą dla nauk w wychowaniu. Następne bardzo ważne kwestie, szczególnie dla pedeutologów, poruszyły w swoich wykładach prof. Henryka Kwiatkowska i prof. Wanda Dróżka. Oba wystąpienia dotyczyły osoby nauczyciela. Pierwszy – z punktu widzenia codzienności, drugi – w ujęciu teoretyczno-metodologicznym. Dylematy codzienność lekcji szkolnych z perspektywy dydaktyki ukazała prof. Dorota Klus-Stańska. Natomiast prof. Elżbieta Tarkowska skupiła się na pokazaniu codziennych strategii rodzin funkcjonujących w ubóstwie. W dalszej części wystąpiła prof. Bogusława Dorota Gołębiak, wygłaszając referat pod tytułem *Badania interwencyjne – badanie w codzienności i dla zmiany codzienności*. Słuchacze mogli zapoznać się także z tematem modeli i wizji wychowania w socjalizmie dzięki prelekcji prof. Elwiry Jolanty Kryńskiej. Zamykającym wykładem było wystąpienie dr Hany Červinkovej pod tytułem *Kulturowo-społeczne przestrzenie codziennego świata wychowania: perspektywa zaangażowanej antropologii edukacyjnej*.

Wszystkie wystąpienia Mistrzów budziły zainteresowanie oraz przynosiły nowe spojrzenia na poruszane zagadnienia. Każde z nich owocowało dyskusją, umożliwiającą zadawanie dodatkowych pytań prelegentom oraz wygłoszenie własnych opinii. Poruszane tematy okazały się aktualne i inspirujące, tym samym mogą być podstawą do dalszych badań i dociekań naukowych dla młodych pedagogów.

Młodymi uczestnikami byli reprezentanci szkół różnych typów z całego kraju i zagranicy. Nad sprawami organizacyjnymi czuwały dr Alicja Korzeniecka-Bondar oraz dr Beata Kunat z Uniwersytetu w Białymstoku.

Oprócz inspirujących wykładów profesorów spotkanie dało możliwość wysłuchania wystąpień Młodych w ramach „giełdy (p)różności”. Była to okazja do zaprezentowania przez nich swoich naukowych zamiłowań, wyników badań i dotychczasowych doświadczeń. Ta część pro-

gramu również cieszyła się dużym zainteresowaniem. Zainicjowała żywe dyskusje zarówno podczas prezentacji, jak i w kularach. Pozwoliła także na integrację reprezentantów różnych uczelni, którzy mają podobne zainteresowania i pola badawcze. Kolejną formą pracy były warsztaty metodologiczne u prof. Marii Dudzikowej, podczas których magistry i doktorzy mieli możliwość swobodnej rozmowy i wymiany poglądów z Mistrzem. Poza wykładami i warsztatami organizatorzy zadbali również o możliwość indywidualnych spotkań młodych pedagogów z profesorami, które odbywały się pod hasłem „spotkania z Mistrzami”. Miały one formę konsultacji, konwersacji, korepetycji. Osobiste spotkania przynosiły odpowiedzi na nurtujące pytania oraz dawały nowe, mistrzowskie spojrzenie na dane zagadnienie. Możliwość uczestniczenia w relacji mistrz–uczeń była niezwykłym doświadczeniem zwłaszcza dla młodych doktorantów. Zdobyta wiedza i cenne uwagi są przez nich wykorzystywane w codziennej praktyce samodzielnego uczenia się, jak i nauczania innych. Relacja mistrz–uczeń jest tradycyjnie wpisana w codzienne życie akademickie, jednakże podczas trwania Letniej Szkoły nabrała ona szczególnego znaczenia. Dla młodych naukowców była ona okazją do poznania i porozmawiania z prawdziwymi autorytetami z interesujących ich dziedzin naukowych.

Uczestnicy Szkoły wzięli udział w dwóch warsztatach poprowadzonych przez dr Joannę Bielecką-Prus (*Opis gęsty jako metoda badawcza. Semantyczna analiza tekstu*) oraz dr Joannę Szewczyk-Kowalczyk (*Po co pedagogom wiedza o metodzie opisu gęstego Geertza*). Warsztaty te pozwoliły zrozumieć, jak ważna jest dla pedagogów i antropologów metoda opisu zagęszczonego w badaniach etnograficznych. Opis zagęszczony stanowi interpretację opisu jawnego. Podczas poszukiwań badacze powinni zwracać uwagę nie tylko na same zachowania, ale także na symboliczny wymiar kontekstu tych zachowań. Daje to możliwość dokładnego zrozumienia osób badanych, co w efekcie powoduje uzyskanie rzetelnego materiału badawczego.

W związku z obchodami Roku Korczakowskiego 2012 tegoroczna część obrad Letniej Szkoły Młodych Pedagogów była poświęcona postaci Janusza Korczaka. Uczestnicy zostali zaproszeni do Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Janusza Korczaka w Sokółce. Mieli tam okazję wziąć udział w warsztatach i przedstawieniu „Król Maciuś I” przy-

gotowanych przez wychowanków ośrodka. Ponadto była także możliwość zwiedzenia placówki oraz zapoznania się ze specyfiką codziennej pracy wychowawców. Ta odmienna codzienność edukacyjna w przyszłości może wpływać również na jakość pracy adeptów nauki. Obserwowanie zastosowania innych niż na co dzień metod pracy dydaktycznej prowadzi do ich późniejszego wykorzystania w praktyce akademickiej. Świeże spojrzenie na wykonywaną profesję przynosi nowe refleksje i kreatywne rozwiązania dla codziennej pracy uczelnianej.

Jednym z ważnych punktów programu Letniej Szkoły było wieczorne spotkanie z Rzecznikiem Praw Dziecka Markiem Michalakiem. Wygłosił on prelekcję na temat *Codziennosc dzieci i mlodziezy z perspektywy Rzecznika Praw Dziecka*. Minister poruszał niezwykle istotną tematykę związaną z trudnościami młodych ludzi w poruszaniu się w codziennej rzeczywistości. Po wystąpieniu rozpoczęła się dyskusja. Dotykała ona nie tylko prawnych aspektów funkcjonowania dziecka – rzecznik podzielił się również cennymi informacjami dotyczącymi specyfiki jego pracy. Szczególne zainteresowanie wzbudził opis jego codziennych obowiązków z uwzględnieniem przeżytych pozytywnych i negatywnych sytuacji zawodowych. Rozmowa przyniosła wnikliwą analizę postulatów i założeń Międzynarodowej Konwencji Praw Dziecka. Uczestnicy mieli możliwość spojrzenia na poruszane zagadnienia z nieznanego im dotąd perspektywy osoby stojącej na straży ochrony praw małego człowieka. Spotkanie to cieszyło się dużą frekwencją i owocowało pozytywnymi komentarzami.

Częścią tegorocznego spotkania był także wyjazd do Uniwersytetu w Białymstoku. Uczestnicy wysłuchali wykładu dziekana Wydziału Pedagogiki i Psychologii dra hab. Mirosława Sobeckiego, prof. UwB pod tytułem *Kapitał ludzki, społeczny i kulturowy. Kwestie terminologiczne*. Wyjazd połączony był ze zwiedzaniem miasta oraz autokarowymi konsultacjami z Mistrzami. Po powrocie uczestnicy Szkoły wzięli udział w teatralnym przedstawieniu pod tytułem *Traktat o Manekinach* w reżyserii i inscenizacji Piotra Tomaszuka z Teatru Wierszalin w Supraślu.

Finałnym wydarzeniem była uroczysta kolacja, podczas której odbyło się tradycyjne „wykupowanie” dyplomów ukończenia Szkoły. Można było tego dokonać poprzez prezentację limeryku, wiersza czy innej formy literackiej lub w bardziej żartobliwy sposób – opowiedzenie żartu czy anegdoty. Niespodzianką wieczoru było przedstawienie przygotowane

i wykonane przez młodych uczestników szkoły. Była to próba pokazania teoretycznego spotkania i rozmowy Sokratesa z Platonem. Do inscenizacji została zaproszona prof. Maria Dudzikowa, której zadaniem było udzielenie konsultacji granym postaciom. W tej niecodziennej formie korepetycji można było zaobserwować pouczającego Mistrza. Widzowie mieli okazję wysłuchać kilku cennych uwag i myśli przekazanych językiem teatru, a także wyciągnięcia ważnych wniosków dla własnej praktyki edukacyjnej.

Tegoroczne spotkanie podczas Letniej Szkoły Młodych Pedagogów było niezwykle rozwijające. Udało się zrealizować istotny cel naukowy, jakim jest zdobycie nowej wiedzy. Wydarzenie dało możliwość poznania i podzielenia się osobistymi refleksjami i doświadczeniami naukowymi Młodych z Mistrzami. Zaowocowało to nie tylko dalszą motywacją do pracy i poszukiwań, ale także doprowadziło do wspólnego wyznaczenia obszarów badawczych. Spotkanie realizowane w ramach Letniej Szkoły Młodych Pedagogów okazało się twórczym czynnikiem motywującym i stymulującym pracę początkujących badaczy. Ważnym elementem był także aspekt integrujący wszystkich uczestników spotkania. W tegorocznej edycji Letniej Szkoły Młodych Pedagogów udało się poruszyć ważne zagadnienia, zebrać zróżnicowane opinie, wysłuchać żywych dyskusji będących inspiracją dla obu stron spotkania.

Następna Szkoła już za rok. Tym razem gospodarzem będzie Dolnośląska Szkoła Wyższa we Wrocławiu. Organizatorom życzymy wielu inspiracji, powodzenia i wytrwałości w przygotowaniach i realizacji kolejnego spotkania. Do zobaczenia!